

HE 49/2007 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain sekä valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi televisio- ja radiotoiminnasta annettua lakia. Valtioneuvoston myöntämän toimiluvan nojalla televisio- tai radiotoimintaa harjoittavat yritykset ja muut yhteisöt sekä Yleisradio Oy olisivat velvollisia suorittamaan Viestintävirastolle vuosittaisen kiinteämääräisen televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu vastaisi niitä kokonaiskustannuksia, jotka ai-

heutuvat Viestintävirastolle televisio- ja radiotoiminnan harjoittajia koskevien tehtävien hoitamisesta.

Lisäksi ehdotetaan, että valtion televisio- ja radiorahastosta annettuun lakiin tehdään toimilupamaksusta luopumisesta johtuvat tekniset muutokset.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Yleistä.....	3
Viestintäviraston valvontatehtävät.....	4
Viestintäviraston muu yhteistyö.....	4
Viestintäviraston rahoitus.....	5
Viestintäviraston maksut.....	5
Toimilupamaksut.....	5
Televisio- ja radiotoiminnan valvonnan rahoitus.....	5
Valtion televisio- ja radiorahaston tulot.....	6
Televisiotoiminnan harjoittajat.....	6
Televisiotarjonta.....	7
Radiotoiminnan harjoittajat.....	8
Radiotarjonta.....	8
1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	9
Televisiodirektiivi.....	9
1.3 Nykytilan arviointi.....	9
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	10
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	11
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	11
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	11
3.3 Yritysvaikutukset.....	11
4 ASIAN VALMISTELU.....	12
4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	12
4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	12
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSIKSIÄ.....	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	13
1 Lakiehdotusten perustelut.....	13
1.1 Laki televisio- ja radiotoiminnasta.....	13
1.2 Laki valtion televisio- ja radiorahastosta.....	16
2 Voimaantulo.....	16
3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	16
3.1 Suhde perustuslakiin.....	16
3.2 Säätämisyjärjestyksen arviointi.....	18
LAKIEHDOTUKSET.....	19
1. Laki televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta.....	19
2. Laki valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta.....	21
LIITTEET.....	22
RINNAKKAISTEKSTIT.....	22
1. Laki televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta.....	22
2. Laki valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta.....	25

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä

Merkittävin televisio- ja radiotoimintaa koskeva säädös on televisio- ja radiotoiminnasta annettu laki (744/1998). Lisäksi toimintaa sääntelevät valtion televisio- ja radorahastosta annettu laki (745/1998), Yleisradio Oy:stä annettu laki (1380/1993), viestintämarkkinalaki (393/2003) ja laki radiotaajuuksista ja telelaitteista (1015/2001).

Televisio- ja radiotoiminnasta annettua lakia sovelletaan Suomeen sijoittautuneiden televisiotoiminnan harjoittajien toimintaan kaikissa Euroopan talousalueeseen kuuluvissa ja Euroopan neuvoston rajat ylittäviä televisiolähetyksiä koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 87/1994) ratifioineissa maissa. Laki sisältää muun muassa toimiluvan myöntämistä ja peruuttamista, ohjelmistojen sisältöä, mainontaa, teleostoslähetyksiä ja sponsorointia, poikkeusoloihin varautumista sekä televisio- ja radiotoiminnan ohjausta ja valvontaa koskevat säännökset.

Valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain tarkoituksena on järjestää Yleisradio Oy:n toiminnan rahoitus ja valtion televisio- ja radorahaston hoito sekä muutoinkin edistää televisio- ja radiotoimintaa. Rahaston varoja käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamisen lisäksi televisio- ja radiotoiminnasta annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Laki sisältää valtion televisio- ja radorahastoa sekä siihen kerättäviä maksuja, televisiomaksun määräämistä ja maksuvelvollisuutta, television käyttäjärekisterin pitoa sekä toimilupamaksua koskevat säännökset.

Yleisradio Oy:stä annetussa laissa määritellään Yleisradio Oy:n asema, hallinto ja tehtävät. Lain 7 a §:n mukaan Yleisradio Oy saa harjoittaa analogista julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa niillä taajuuksilla, jotka on osoitettu sen käyttöön radiolain 6 §:ssä tarkoitettussa taajuusalueiden käyttösuunnitelmassa. Lisäksi Yleisradio Oy saa harjoittaa digitaalista julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa.

Televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen maanpäällisessä televisio- ja radioverkossa vaaditaan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:n mukaan ohjelmistolupa. Lain 9 §:n mukaan toimiluvan julistaa haettavaksi ja myöntää valtioneuvosto. Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 10 §:n mukaan toimilupaviranomaisen tulee toimilupia haettavaksi julistaessaan, harjoitettava televisio- ja radiotoiminta kokonaisuudessaan huomioon ottaen, pyrkiä sananvapauden edistämiseen sekä turvaamaan ohjelmistotarjonnan monipuolisuus ja yleisön erityisryhmien tarpeet.

Viestintävirasto voi myöntää toimiluvan televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa, jos toiminnan kesto on enintään kolme kuukautta tai toiminnan viikoittainen kesto on enintään neljä tuntia taikka jos toimintaa harjoitetaan digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa, joka on varattu televisio- tai radiotoimintaan tai muiden palveluiden tarjoamiseen DVB-H- tai vastaavalla standardilla. Vastaavaa toimilupamenettelyä sovelletaan enintään kolme kuukautta kestäväseen analogiseen radiotoimintaan. Viestintävirasto ei julista näitä toimilupia haettavaksi. Viestintäviraston on myönnettävä toimilupa, jos ei ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan voimassa olevia säädöksiä.

Analogisen radiotoiminnan toimiluvan myöntäminen edellyttää lisäksi, että toimintaan on osoitettavissa radiotaajuudet.

Viestintäviraston valvontatehtävät

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 35 §:n mukaan Viestintäviraston tehtävänä on valvoa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista lukuun ottamatta lain 23 ja 25 §:n säädöksiä, joiden noudattamisen valvonta on säädetty kuluttaja-asiamiehen tehtäväksi.

Viestintävirasto valvoo televisio- ja radio-toimintaa käsittelemällä katsojien ja kuuntelijoiden tekemiä valituksia, tekemällä valvontatutkimuksia ja -selvityksiä sekä osallistumalla ajankohtaisten kysymysten selvittämiseen ja muuhun televisio- ja radiotoimintaa koskevaan yhteistyöhön.

Viestintävirasto valvoo, että ohjelmatoiminnan harjoittajat noudattavat televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain säännöksiä mainonnasta, sponsoroinnista ja teleostoslähetyksistä. Valvontaa toteutetaan viraston itse tekemillä otantatutkimuksilla mainonnan kestosta ja sijoittelusta kaupallisilla televisiokanavilla. Tutkimusten tuloksista keskustellaan alan toimijoiden kanssa ja annetaan tarvittaessa tarkempia ohjeistuksia, joissa selostetaan viraston tulkintaa lain mainontaa koskevien pykäliden osalta. Tutkimustulosten perusteella virasto voi myös tehdä tarkempia yksittäisiä mainonnan sijoittelua tai sponsoroimista koskevia selvityksiä, joiden pohjalta voidaan tarvittaessa antaa valituskelpoisia ratkaisuja. Tutkimustulokset myös julkaitaan viraston kotisivuilla. Virasto teettää lisäksi mainontaa ja sponsoroimista koskevia erillistutkimuksia valvonnan painopistealueiden mukaisesti.

Viraston tehtävänä on myös valvoa tiettyjen ohjelmistoa koskevien säännösten noudattamista. Viestintävirasto valvoo, että televisio-ohjelmat, jotka väkivaltaisuutensa, seksuaalisen sisältönsä tai kauhua herättämällä taikka muulla näihin rinnastettavalla tavalla ovat omiaan vaikuttamaan haitallisesti lasten kehitykseen, lähetetään sellaiseen aikaan, jolloin lapset eivät tavallisesti katso televisio-

ohjelmia. Viestintävirasto tekee säännöllisin väliajoin haitallisia ohjelmia koskevia tutkimuksia ja selvityksiä, joiden pohjalta se neuvottelee toiminnanharjoittajien kanssa mahdollisista muutoksista ohjelmien sijoittelua koskevaan itsesäätelyyn. Muun muassa vuonna 2004 virasto teki laajan selvityksen, jonka pohjalta valtakunnalliset televisioyhtiöt uudistivat haitallisten ohjelmien sijoittelu- ja varoituskäytäntöään. Viestintävirasto seuraa käytännön toimivuutta säännöllisin väliajoin.

Lain mukaan televisio-toiminnan harjoittajan on varattava tietty osuus ohjelmistostaan eurooppalaisille ohjelmille sekä riippumattomien tuottajien tuottamille ohjelmille. Viestintävirasto kerää televisioyhtiöiltä vuosittain tiedot ohjelmien eurooppalaisuusasteesta ja riippumattoman tuotannon määristä. Tiedot raportoidaan joka toinen vuosi EU:n komissiolle.

Katsoja- ja kuuntelijayhteydenottoja virasto käsittelee noin 150 kappaletta vuodessa, joista 10 - 20 kappaletta johtaa tarkempaan selvitykseen. Katsojavalituksista suurin osa koskee lapsille haitallisten ohjelmien esittämisaikaa.

Yleisradio Oy:stä annetussa laissa säädetään yhtiön velvollisuudesta antaa vuosittain Viestintävirastolle kertomus edellisen vuoden aikana tarjotusta julkisesta palvelusta. Viestintäviraston tehtävänä on arvioida kertomuksen perusteella Yleisradio Oy:n julkisen palvelun lainmukaisuutta ja antaa kertomuksesta lausunto valtioneuvostolle.

Lisäksi Viestintävirasto valvoo, että toiminnanharjoittajat noudattavat niille toimiluvissa määrättyjä ohjelmistoa ja toiminnan harjoittamista koskevia ehtoja. Valvontaa toteutetaan sekä tilaustutkimusten että itse tehtyjen viranomais selvitysten avulla.

Viestintäviraston muu yhteistyö

Muusta yhteistyöstä voidaan mainita Viestintäviraston yhteistyö televisio- ja radiotoiminnan asioissa kuluttaja- ja opetusviranomaisten, yliopistojen, alan liittojen, Valtion elokuvatarkastamon, lastensuojelujärjestöjen ja mediakasvatustutkijoiden kanssa.

Kansallisen valvontatoiminnan ja yhteistyön ohella Viestintävirasto osallistuu televi-

sio- ja radiotoiminnan alan pohjoismaiseen yhteistyöhön. Virasto toimii myös eurooppalaisten mediahallinnon viranomaisten yhteistyöelimessä EPRAssa (European Platform of Regulatory Authorities).

Vuoden 2006 aikana virasto teki seitsemän valvonta-, laatu- ja markkinaseurantaselvitystä ja yhteensä 42 valvontaratkaisua, lausuntoa ja ohjetta.

Viestintäviraston rahoitus

Viestintävirasto on valtion talousarviossa nettobudjetoitu virasto. Viraston menot on merkitty toimintamenomomentille. Pääosa viraston tuloista on maksullisen toiminnan tuloja, jotka on kohdistettu toimintamenomomentille. Loput viraston tuloista kertyy veroluonteisen toiminnan tuloista ja ne tuloutetaan verotuloihin. Nämä tulot otetaan huomioon toimintamenomomentin määrärahan mitoituksessa.

Viestintäviraston toimintamenomomentin bruttomenototeuma vuonna 2006 oli 28,4 miljoonaa euroa. Maksullisen toiminnan tulojen toteuma puolestaan oli 24,4 miljoonaa euroa. Veroluonteisten tulojen kertymä oli 4,5 miljoonaa euroa.

Viestintäviraston maksut

Viestintäviraston maksuista säädetään pääosin valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla annetussa liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa eräistä Viestintäviraston maksuista (1175/2005). Osa viraston maksuista on katsottu olevan valtiosääntöoikeudellisesti luonteeltaan veroja, minkä johdosta niistä on säädetty lailla. Veroluonteisia maksuja ovat viestintämarkkinalain (393/2003) nojalla perittävät viestintämarkkinamaksu ja teleurakointimaksu, sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) nojalla perittävä tietoturvamaksu sekä postipalvelulain (313/2001) nojalla perittävä postitoiminnan valvontamaksu.

Toimilupamaksut

Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 luvussa säädetään televisiotoimin-

nan harjoittajan velvollisuudesta maksaa toimilupamaksua. Maksut kerätään valtion televisio- ja radiorahastoon. Toimilupamaksun perusteena on toimiluvan haltijan liikevaihto, johon luetaan kaikki televisiolähetyksiin liittyvät mainos- ja sponsorointitulot sekä muut toimiluvan mukaisesta lähetystoiminnasta kertyvät tulot. Digitaaliseen televisiotoimintaan toimiluvan saanut yritys ei kuitenkaan ole velvollinen maksamaan toimilupamaksua ennen 1 päivää syyskuuta 2010.

Televisiotoiminnan harjoittajilta perittävät toimilupamaksu puolitettiin 1 päivästä heinäkuuta 2002 lukien. Muutoksella tuettiin televisiotoiminnan harjoittajien siirtymistä digitaaliseen televisiotoimintaan.

Analogisesta televisiotoiminnasta perittävien toimilupamaksujen kertyminen päättyi, kun analogiset lähettimet suljetaan valtioneuvoston 4 päivänä maaliskuuta 2004 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti 31 päivänä elokuuta 2007. Yleisradio Oy on omalta osaltaan päättänyt 16 päivänä maaliskuuta 2004, että yhtiö siirtyy kokonaan digitaaliseen lähetystoimintaa samana ajankohtana.

Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 luku on kumottu valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 luvun kumoamisesta annetulla lailla (636/2005). Laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2008. Vaikka analogisten lähetysten päättymisen yhteydessä 31 päivänä elokuuta 2007 päättyi myös televisiotoiminnan harjoittajien velvollisuus toimilupamaksun maksamiseen, valtion televisio- ja radiorahaston 5 luvun kumoamista koskeva lain muutos voi tulla voimaan vasta 1 päivänä huhtikuuta 2008, kun kaikki vuoden 2007 toimilupamaksuihin liittyvät Viestintäviraston tarkistustoimet on saatettu laissa säädetyllä tavalla päätökseen.

Televisio- ja radiotoiminnan valvonnan rahoitus

Televisio- ja radiotoiminnan valvonta on rahoitettu valtion televisio- ja radiorahaston varoista. Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 §:n mukaan rahaston varoja käytetään televisiomaksujen perimisestä ja tarkastuksesta sekä televisio- ja radiotoimin-

nasta annettujen säännösten valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

Viestintävirasto hoitaa valtion televisio- ja radiorahaston hallinnolliset tehtävät. Virasto perii televisiomaksut ja toimilupamaksut rahastolle ja valtioneuvosto päättää liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä rahaston määrärahojen käytöstä.

Valtion televisio- ja radiorahaston tulot

Vuoden 2007 valtion televisio- ja radiorahaston käyttösuunnitelmassa, jonka valtioneuvosto vahvisti 18 päivänä tammikuuta 2007, valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 5 §:n mukaisten kustannusten kattamiseen on Viestintävirastolle varattu 12 312 000 euroa vuodelle 2007. Televisio- ja radiotoiminnasta annettujen säännösten valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen käytetään vuonna 2007 tästä noin 560 000 euroa. Vuonna 2006 tähän tarkoitukseen käytettiin 465 000 euroa ja vuonna 2005 yhteensä 455 000 euroa. Kustannukset koostuvat valvonnan suorista ja hallinnollisista kuluista sekä esimerkiksi tarvittavista selvityksistä. Valtion televisio- ja radiorahastosta Viestintävirastolle osoitettu määräraha sisältyy viraston maksullisen toiminnan tuotoihin.

Televisiotoiminnan harjoittajat

Suomessa on tarjolla neljä valtakunnallista analogista televisiokanavaa eli Yleisradio Oy:n lähettämät TV1 ja TV2 sekä kaupallisten toimijoiden lähettämät MTV3 ja Nelonen. MTV Oy:lle ja Oy Ruutunelonen Ab:lle analogiseen televisiotoimintaan myönnetyt ohjelmistoluvat ovat voimassa 31 päivään elokuuta 2007 asti. Yleisradio Oy välittää lisäksi toimiluvan nojalla Ruotsin television ohjelmia Suomessa siten, että Etelä-Suomessa on nähtävissä SVT Europa ja Pohjanmaalla Kruunupyyn ja Pyhävuoren aseminen näkyvyysalueilla SVT1 ja SVT2. Toimi-

luvan voimassaoloaika päättyy 31 päivänä elokuuta 2007.

Alueellista toimintaa maanpäällisessä analogisessa verkossa harjoitetaan tällä hetkellä Närpiössä (När-TV rf) ja Kristiinankaupungissa (KRS-TV rf) siten, että När-TV rf:n ja KRS-TV rf:n kummankin peittoalue ulottuu käytännössä osaan Närpiön ja Kristiinankaupungin kuntia sekä muutamiiin muihin lähialueiden kuntiin. Myös joissakin kaapelitelevisionverkoissa on jonkin verran paikallista ohjelmatoimintaa.

Digitaalinen lähetystoiminta käynnistyi syksyllä 2001. Yleisradio Oy on digitalisoinnin yhteydessä lisännyt kanavatarjontaansa kolmella digitaalisella televisiokanavalla (YLE TEEMA, YLE Extra ja YLE FST5). Toimilupia digitaaliseen televisiotoimintaan on tähän mennessä myönnetty seuraavasti: 23 päivänä kesäkuuta 1999 (kahdeksan toimilupaa), 13 päivänä maaliskuuta 2003 (neljä toimilupaa), 18 päivänä joulukuuta 2003 (kahdeksan toimilupaa) ja 14 päivänä joulukuuta 2006 (kuusi toimilupaa). Osa myönnettyistä toimiluvista on rauennut tai toimiluvanhaltija on luopunut toimiluvasta, joten voimassa olevien toimilupien määrä ei sama kuin myönnettyjen toimilupien summa.

Yleisradio Oy:lle myönnettiin 18 päivänä tammikuuta 2007 toimilupa Ruotsin SVT Europa –kanavan jakamiseen digitaalisesti. Samassa yhteydessä Vaasan Läänin Puhelin Oy:lle myönnettiin toimilupa muun muassa Ruotsin television SVT1 ja SVT2 –kanavien ohjelmistojen lähettämiseen Pohjanmaalla.

När-tv r.f:lle ja KRS-TV rf:lle myönnettiin 18 päivänä tammikuuta 2007 ohjelmistoluvat paikallisten kanavien toiminnan jatkamiseen digitaalisena Närpiön ja Kristiinankaupungin seudulla.

Nykyiset digitaalisen televisiotoiminnan toimiluvat ovat voimassa 31 päivään elokuuta 2010 saakka. Seuraavassa taulukossa on esitetty yritykset, joilla on voimassa oleva valtioneuvoston myöntämä toimilupa digitaalisen televisiotoiminnan harjoittamiseksi.

Toimiluvanhaltija	Kanava yms.
Yleisradio Oy	TV1, TV2, FST, YLE Extra, YLE Teema (edellä mainituilla ei toimilupaa) SVT Europa
MTV Oy	MTV3, MTV3 Max
SW Television Oy	Nelonen, JIM
SubTv Oy	SubTV, SubTV Juniori
Suomen Urheilutelevisio Oy	Urheilukanava ja uusi lisäkanava
C More Entertainment Oy	Canal+ -kanavapaketti
TV5 Finland Oy	Voice TV
Turun Kaapelitelevisio Oy	Turku-TV Turun seudulla
Swelcom Oy	aloittaa 1.9.2007
Discovery Communications Europe	Discovery Channel
Eurosport SA	Eurosport aloittaa 1.9.2007
MTV Networks Europe + Nickelodeon International Ltd	MTV Nordic, Nickelodeon aloittaa 1.9.2007
MTV Oy	MTV3 Fakta aloittaa 1.9.2007
The Walt Disney Company Ltd	Disney Channel aloittaa 1.9.2007
Vaasan Läänin Puhelin Oy	SVT 1 ja SVT 2 ym. aloittaa 1.9.2007
KRS-TV r.f.	KRS-TV
När-tv r.f	När-TV

Digitaalisessa televisioverkossa ovat tarjolla seuraavat radiokanavat: Yleisradio Oy:llä viisi kanavaa Ylen Klassinen, YLE Radio Peili, YLE Mondo, YLE Radio Extrem ja YLE FSR+ . Lisäksi tarjolla on kaksi kaupallisten toimijoiden kanavaa: The Voice ja Harju ja Pöntinen –kanavat.

Toimiluvanvaraisen televisiotoiminnan liikevaihto koostuu pääosin mainostuloista. Vuonna 2005 liikevaihto oli 257,9 miljoonaa euroa. Yleisradio Oy:n televisiotoiminnan kustannukset vuonna 2006 olivat 277,9 miljoonaa euroa eli 68,8 prosenttia kaikista yhtiön ohjelmatoiminnan kustannuksista.

Televisiotarjonta

Liikenne- ja viestintäministeriön tutkimuksen (Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 40/2006) mukaan valtakunnalliset analogiset televisiokanavat lähettivät vuonna 2005 yhteensä 385 viikkotuntia eli keskimäärin 55 tuntia ohjelmaa päivässä. Suurin ohjelmaluokka oli ulkomainen fiktio viidenneksen osuudella ja sitä seurasivat ajankohtaisia asiaohjelmat sekä viihde. Neljän analogisen kanavan (YLE TV1, YLE TV2, MTV3 ja Nelonen) yhteenlasketusta ohjelmistosta

hieman yli puolet oli vuonna 2005 kotimaista tuotantoa.

Digitaaliset televisiokanavat (YLE 24, YLE Teema, FST5, Subtv ja Urheilukanava) lähettivät neljäntenä täytenä toimintavuotenaan keskimäärin 330 viikkotuntia ohjelmaa. Näiden kanavien tarjonta on tutkimuksen mukaan viihteellistynyt kahden viime vuoden ajan. FST5-kanavaa lukuun ottamatta selvästi erikoistuneet digitaaliset televisiokanavat lähettivät vuonna 2005 käytännössä yhtä paljon viihteellistä kuin informatiivista ohjelmaa.

Yleisradio Oy lähetti vuonna 2005 TV1-, TV2-, YLE24-, YLE Teema- ja FST5-kanavillaan yhteensä 382 tuntia ohjelmaa viikossa eli noin 55 tuntia vuorokaudessa. Yksikään ohjelmaluokka ei selvästi hallinnut julkisen palvelun ohjelmistoja, mutta Yleisradio Oy panostaa kuitenkin informatiivisuuteen. Yhtiön ohjelmatoiminnan kokonaisprofiilista 64 prosenttia voidaan luokitella informatiiviseksi tarjonnaksi ja suurimmat yksittäiset ohjelmatyypit olivat vuonna 2005 ajankohtaisohjelmat, asiaohjelmat ja uutiset.

Television lastenohjelmien tarjonta ei ole ainoastaan julkisen palvelun varassa, sillä lastenohjelmia tarjotaan myös kaupallisilla analogisilla kanavilla. Yleisradio Oy:n kana-

vat lähettävät kuitenkin enemmistön eli melkein 60 prosenttia tarjonnasta. Samoin lastenohjelmien korkea kotimaisuusaste on Yleisradio Oy:n kanavien ominaispiirre.

Liikenne- ja viestintäministeriön tutkimuksen mukaan vuonna 2005 analogisten täyden palvelun televisiokanavien tarjonta oli ohjelmatyypivalikoimaltaan hyvin monipuolista. Vuoteen 2004 verrattuna sekä TV1 että TV2 olivat kaventaneet tarjontaansa hieman, mutta Yleisradio Oy:n kummatkin kanavat olivat edelleen kaupallisia kanavia selvästi monipuolisempia, niin kokonaistarjonnassa kuin parhaana katseluaikanakin. Sen sijaan kaupalliset kanavat olivat vuonna 2005 hieman kasvattaneet monipuolisuuttaan. Digitaalinen tarjonta oli vuonna 2005 hieman vuoden 2004 tarjontaa kapeampaa. Silti myös digitaalinen tarjonta oli erittäin monipuolista. Analogiset ja digitaaliset kanavat yhdessä tarjosivat yhtä laavaa ohjelmistoa kuin analoginen täyden palvelun järjestelmä yksinään.

Radiotoiminnan harjoittajat

Radiotoiminta maassamme perustuu tällä hetkellä analogiseen maanpäälliseen lähetyserkkoon. Radiokanavia edelleenvälitetään myös kaapeliverkoissa sekä digitaalisessa televisioverkossa. Kotimaisten radiolähetysten jakelu internetissä on toistaiseksi vähäistä.

Radiotarjonta koostuu Yleisradio Oy:n julkisen palvelun radiotoiminnasta ja toimiluvanvaraisesta muusta radiotoiminnasta. Kaikilla suomalaisilla on kotipaikkakunnallaan mahdollisuus kuunnella julkisen palvelun kanavien lisäksi ainakin yhtä kaupallista radioasemaa. Keskimäärin suomalaisella on mahdollisuus kuunnella 15–20 eri radiokanavaa.

Valtioneuvosto myönsi 31 päivänä toukokuuta 2006 uudet toimiluvat radiotoimintaan toimilupakaudelle 1.1.2007–31.12.2011. Valtakunnalliseen ja siihen rinnastettavaan toimintaan myönnettiin 10 toimilupaa seitsemälle toimijalle. Paikalliseen tai alueelliseen toimintaan myönnettiin 47 toimilupaa 30:nelle toimijalle.

Toimiluvanvarainen radiotoiminta pitää sisällään monia erilaisia toimintamalleja. Maassamme on yksi suurtehtaajuuksista

muodostuvaa lähetyserkkoa hyödyntävä radioasema, jonka kuuluvuusalue kattaa koko maan. Muiden valtakunnalliseen radiotoimintaan rinnastettavien radioasemien kuuluvuusalueet kattavat noin 50 prosentista 80 prosenttiin maamme väestöstä. Radiot ovat profiloituneet jonkin kohderyhmän tai musiikkilajin mukaisesti. Paikallisradioiden kuuluvuusalue kattaa yhden tai useamman talousalueen. Keskeinen osa toimintaa on paikallisen tai alueellisen kuuntelijaryhmän palveleminen. Paikallisradiotoiminta on perinteisesti perustunut paikallisesti tuotettuun ohjelmistoon. Vaihtoehtona tälle yhä useammin on ostaa varsinainen ohjelmisto ulkopuolelta ja sisällyttää siihen paikallisia sisältösuuksia ja paikallista mainontaa. Osa paikallisradioista on niin sanottuja yhteisöradioita, joiden luonne ei ole kaupallinen.

Toimiluvanvaraisen radiotoiminnan liikevaihto koostuu pääosin mainostuloista. Vuonna 2005 liikevaihto oli 50 miljoonaa euroa. Valtaosa liikevaihdosta kertyy suurimpien valtakunnallisten radiotoimijoiden mainosmyynnistä. Keskeisimmät radiotoimijat ovat tällä hetkellä MTV-konserni (Radio Nova), SBS Broadcasting (The Voice, kaupunkiradiot Radio Sata, Radio Mega, Radio Jyväskylä, Radio 957, Iskelmä-asemat ja –yhteistyö), Swelcom Oy (Radio Rock, Radio Aalto), NRJ (Energy) ja Metroradio (Groove FM, Classic Radio, SuomiPOP, Metro FM).

Yleisradio Oy:n julkisen palvelun radiotoiminta, kuten televisio- ja radiotoimintakin, rahoitetaan valtion televisio- ja radiorahaston varoista. Vuonna 2006 julkisen palvelun radiotoiminnan kustannukset olivat noin 126,2 miljoonaa euroa, mikä on 31,2 prosenttia Yleisradio Oy:n ohjelmatoiminnan kustannuksista.

Radiotarjonta

Yleisradio Oy tarjoaa suomenkielisiä radio-ohjelmistoja kolmella valtakunnallisella analogisella radiokanavalla ja kahdella ruotsinkielisellä kanavalla. Lisäksi yhtiö tarjoaa useita pienemmille kohdeyleisöille suunnattuja alueellisia radiokanavia ja -palveluita. Yleisradio Oy lähetti vuonna 2005 viidellä kanavallaan valtakunnallista ohjelmaa yh-

teensä yli 110 tuntia päivässä ja alueellisia lähetyksiä noin 170 tuntia viikossa.

Myös toimiluvanvaraisten radiolähetysten määrä on mittava. Toimiluvanvaraisista radioasemista valtaosa toimii ympärivuorokautisesti. Yhteenlaskettuna ne lähettänevät päivittäin ohjelmaa noin 1800 tuntia.

Radio tavoittaa päivittäin 79 prosenttia väestöstä ja viikon aikana 96 prosenttia. Vuonna 2006 radion kuunteluun käytetty kokonaisuus jakautui suunnilleen tasan Yleisradio Oy:n kanavien (52 prosenttia) sekä kaupallisten radiokanavien (48 prosenttia) välillä. Valtaosa toimiluvanvaraisten asemien kuunteluajasta kulutetaan valtakunnallista tai siihen rinnastettavaa radioasemaa kuunnellen.

1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Televisiondirektiivi

Tärkein televisio toimintaa koskeva säännös on televisio toimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettu neuvoston direktiivi 89/552/EY, jäljempänä televisiodirektiivi, jota täsmennettiin ja ajanmukaistettiin vuonna 1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/36/EY. Televisiodirektiivin tarkoituksena on edistää eurooppalaisten televisio-ohjelmien leviämistä ja yhtenäisen eurooppalaisen televisio-ohjelmajärjestelmän markkina-alueen syntymistä. Tässä tarkoituksessa televisiodirektiivi harmonisoi muun muassa televisiolähetysten mainontaa ja ohjelmistoa koskevia säännöksiä. Televisiodirektiivin määritelmän mukaan televisiolähetyksellä tarkoitetaan yleisön vastaanotettavaksi tarkoitettujen televisio-ohjelmien alkuperäistä lähettämistä koodaamattomana tai koodattuna, johtoa pitkin tai vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä, satelliittilähetys mukaan lukien. Luonteeltaan televisiodirektiivi on niin sanottu vähimmäisdirektiivi. Jäsenmaat voivat asettaa lainkäyttövaltaansa kuuluville televisioyhtiöille tiukempia ohjelmatoimintaa ja mainontaa koskevia säännöksiä. Televisiodirektiivissä ei oteta kantaa toiminnan

valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

EU:n komissio antoi televisiodirektiivin muuttamista koskevan ehdotuksensa 13 päivänä joulukuuta 2005. Merkittävin muutos ehdotus on direktiivin soveltamisalan laajentamista koskeva ehdotus. Nykyinen televisiodirektiivi sääntelee pelkästään tavanomaisia lineaarisesti (tietyn aikataulun mukaisesti) lähetettäviä televisio-ohjelmia ja -ohjelmistojä. Komissio ehdottaa, että direktiivin soveltamisalaa laajennettaisiin siten, että direktiivin alaikäisten suojelua, piilomainontaa, mainonnan tunnistettavuutta sekä rasismia ja muun vihanlietsonnan kieltoa koskevia määräyksiä sovellettaisiin myös ei-lineaarisiin eli erikseen tilattaviin palveluihin.

Kansainvälistä kehitystä sekä ulkomaiden lainsäädäntöä on käsitelty yksityiskohtaisemmin liikenne- ja viestintäministeriön asettaman Viestintäviraston maksullisen toiminnan rahoitusta ja Viestintäviraston maksujen uudistustarpeita selvittäneen työryhmän Viestintäviraston maksut –raportissa (Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 74/2004).

1.3 Nykytilan arviointi

Siirryttäessä kokonaan digitaaliseen televisio toimintaan 31 päivänä elokuuta 2007 televisio toiminnan harjoittajien velvollisuus maksaa toimilupamaksua, joka kerätään valtion televisio- ja radiorahastoon, lakkaa. Valtion televisio- ja radiorahaston varoja käytetään muun ohessa myös televisio- ja radio toiminnasta annettujen säännösten noudattamisen valvonnasta Viestintävirastolle aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

Muun muassa toimilupamaksujärjestelmän kumoaminen edellyttää, että televisio- ja radiotoiminnan valvonnan rahoitusta arvioidaan kokonaisuudessaan uudelleen. Laissa on siten tarpeen säätää maksusta, jolla televisio- ja radiotoiminnasta annettujen säännösten valvonnasta aiheutuvat kustannukset katabaan.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on turvata Viestintäviraston valvontatehtävän rahoitus. Valvontamaksun tulee kohdistua tasapuolisesti kaikkiin niihin toimijoihin, jotka ovat Viestintäviraston valvontatehtävän piirissä. Tasapuolista kohtelua tukee myös se, että valvontamaksun määrässä huomioon otetaan sekä kussakin ehdotetussa maksuluokassa olevien yritysten valvonnasta Viestintävirastolle aiheutuva työmäärä että osuus koko toimialan liikevaihdosta. Viestintäviraston valvonnan painopiste työmäärän kannalta kohdistuu liikevaihdoltaan suurimpiin televisio- ja radiotoiminnan harjoittajiin. Seuraavaksi eniten työllistävät alueellista ja paikallista radiotoimintaa harjoittavat yritykset.

Nykymalli, jossa toimilupamaksun perusteena on toimiluvan haltijan liikevaihto, johon luetaan kaikki televisiolähetysliiketoimintaan liittyvät mainos- ja sponsorointitulot sekä muut toimiluvan mukaisesta lähetystoiminnasta kertyvät tulot, on osoittautunut hallinnollisesti erittäin raskaaksi ja byrokraattiseksi toteuttaa suhteessa toimilupamaksukertymään. Otaen huomioon maksukertymän ja maksuvelvollisten lukumäärän on tarkoituksenmukaista, että valvontamaksun keräämisestä aiheutuvat kulut pyritään pitämään mahdollisimman pieninä. Uuden rahoitusmallin tulisi siten olla mahdollisimman selkeä ja yksinkertaisesti hallinnoitava. Liikevaihtoon sidotuisissa malleissa Viestintäviraston olisi ennen maksun määräämistä saatava yrityksiltä erilliset selvitykset kunkin vuoden liikevaihdosta ja selvitettävä toimiluvan mukaisen televisio- ja radiotoiminnan liikevaihdon osuus ja muut toiminnan liikevaihdon määrittämiseen liittyvät seikat. Esimerkiksi nykyisen toimilupamaksun osalta toimijoiden on pitänyt eritellä Viestintävirastolle tilintarkastajien tarkastamana liikevaihtonsa koostumus. Tähän on sisällynyt selvitykset muun muassa ostoskanavan tuotoista, puhelintuotoista ohjelma-toiminnassa, puhelintuotot tekstikanavalla, luottotappiot ja provisiot. Toimilupamaksuvelvollisten määrä on ollut huomattavasti pienempi kuin ehdotetun televisio- ja valvontamaksun maksuvelvollisten.

Vaihtoehtoisina malleina olisi mahdollista harkita televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun sitomista taajuuksien käyttöön tai esimerkiksi toimiluvanvaraisen toiminnan liikevaihtoon. Vaihtoehtoiset mallit eivät kuitenkaan olisi yhtä selkeitä kuin nyt ehdotettava kiinteämääräinen maksu. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi televisio- ja radiotoiminnasta annettua lakia siten, että valtioneuvoston myöntämän toimiluvan nojalla televisio- tai radiotoimintaa harjoittavat yritykset ja muut yhteisöt sekä Yleisradio Oy olisivat velvollisia suorittamaan Viestintävirastolle vuosittaisen televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun. Valvontamaksuvelvollisuus jaettaisiin maksuluokkiin. Siten suoritteiden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset kyettään jakamaan toimijoiden kesken tasapuolisesti. Liikevaihdoltaan ja toiminnaltaan pienimmät televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat maksaisivat alimman maksuluokan perusteella.

Maksuvelvollisuus määräytyisi toiminnan harjoittajalle valtioneuvoston myöntämän toimiluvan mukaan siten, että kutakin toimiluvan mukaista ohjelmistoa kohden tulisi maksaa televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu. Myös Yleisradio Oy:n valvontamaksun perusteena olisi yhtiön ohjelmistojen määrä.

Ehdotettu sääntely vastaa muun muassa viestintämarkkinalain viestintämarkkinamaksua sekä sähköisen viestinnän tietosuojalaissa säädettyä tietoturvamaksua, jotka ovat veroluonteisia maksuja. Ne vastaavat niistä kokonaiskustannuksista, jotka Viestintävirastolle aiheutuu sekä viestintämarkkinalain että sähköisen viestinnän tietosuojalain teleyrityksiä koskevien tehtävien hoitamisesta. Viestintäviraston maksuja vuonna 2004 selvittäneen liikenne- ja viestintäministeriön asettaman työryhmän raportissa esitetyistä Viestintäviraston maksullisen toiminnan rahoituksen ja Viestintäviraston maksujen uudistamistarpeista on jo toteutettu muut esitykset lukuun ottamatta tätä televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua.

Lisäksi valtion televisio- ja radiorahastosta annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä teknisiä muutoksia.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Viestintäviraston televisio- ja radiotoiminnan valvonnan kustannuksia arvioidaan vuonna 2008 kertyvän 580 000 euroa. Uudella televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksulla kerättäisiin vuosittain kustannukset kattava summa.

Viestintäviraston veroluonteisten tulojen toteuma vuonna 2006 oli 4,54 miljoonaa euroa. Valtion talousarviossa vuonna 2007 verokertymä on arvioitu 4,22 miljoonaksi euroksi. Vuonna 2008 kertymän arvioidaan puolestaan olevan 4,79 miljoonaa euroa, kun siihen sisällytetään tässä esityksessä ehdotettu televisio- ja radiotoiminnan veroluonteinen valvontamaksu. Muussa tapauksessa kertymä olisi 4,21 miljoonaa euroa.

Viestintäviraston maksullisen toiminnan tulojen toteuma vuonna 2006 oli 24,45 miljoonaa euroa. Valtion talousarviossa vuonna 2007 maksukertymä on arvioitu 27,04 miljoonaksi euroksi. Vuonna 2008 kertymän arvioidaan puolestaan olevan 26,67 miljoonaa euroa, kun siinä on otettu huomioon televisio- ja radiotoiminnan ehdotettu rahoituksen muuttaminen veroluonteiseksi tuloksi. Mikäli televisio- ja radiotoiminnan valvonnan rahoitusmalli säilyisi nykyisellään, maksullisen toiminnan tulokertymä olisi 27,24 miljoonaa euroa.

Viestintäviraston kokonaistuotot koostuvat maksullisen toiminnan ja veroluontoisten tuottojen ohella vähäisistä rahoitustuotoista ja muista toiminnan tuotoista. Kokonaistuottojen määrä vuonna 2008 arvioidaan olevan 31,2 miljoonaa euroa. Näin ollen uusi maksu muodostaisi noin kaksi prosenttia viraston rahoituksesta.

Viestintävirasto on valtion talousarviossa nettobudjetoitu virasto, joka kattaa pääsääntöisesti toimintansa menot asiakkailta perittävillä maksutuloilla. Veroluonteisten suoritteiden tulokertymät budjetoidaan valtion talousarviossa muihin veronluonteisiin tuloihin. Näitä vastaavat menot otetaan huomioon viraston toimintamäärärahan mitoituksessa. Esityksen mukainen määräraha sisältyy valtiontalouden vuosille 2008-2011 vahvistettuihin kehyksiin.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Viestintäviraston on suunniteltu käyttävän televisio- ja radiotoiminnasta annettujen säännösten valvontaan 560 000 euroa vuonna 2007. Vuodelle 2008 kustannusten arvioidaan olevan 580 000 euroa. Uuden televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksusta arvioidaan vuonna 2008 kertyvän kustannukset kattava määrä.

Viestintävirastossa mediavalvontaa koko-aikaisesti hoitavien asiantuntijoiden henkilömäärä lisääntyi vuonna 2005 viraston sisäisillä siirroilla kolmeen henkilöön. Kaupallista radiotoimintaa harjoittavien yhtiöiden toimilupaehtojen noudattamisen valvonnan tehostaminen on lisännyt tehtävien määrää ja esimerkiksi jo vuoden 2007 talousarvioesityksessä tähän on varauduttu. Myös ensi vuoden kustannusarvion kasvu on varautumista radiotoiminnan valvonnan tehostamiseen. Toiminnan kustannusten ei arvioida lähivuosina olennaisesti kasvavan, koska tällä hetkellä ennakoitavissa olevat tulevaisuuden resurssitarpeet on tyydytetty. Maksukertymän pysynee lähivuosina ennallaan, koska maksuvelvollisten määrässä ei ennakoida tapahtuvan olennaisia muutoksia kuluvalla toimilupakaudella. Ehdotetulla muutoksella ei näin ollen katsota olevan olennaisia vaikutuksia viraston toimintaan.

3.3 Yritysvaikutukset

Kyseessä on kokonaan uusi maksu, jossa maksuvelvollisiksi tulisivat Yleisradio Oy sekä toimiluvanvaraisen televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat. Koska maksu olisi kiinteämääräinen, yritykset pystyisivät tarkasti ennakoimaan valvonnasta heille aiheutuvat kustannukset. Yleisradio Oy:n maksu on 165 000 euroa, toimiluvanvaraisen televisiotoiminnan maksuista arvioidaan kertyvän 312 000 euroa ja toimiluvanvaraisen radiotoiminnan harjoittajilta peritään arviolta 125 600 euroa. Yleisradio Oy:n osuus kokonauskertymästä on näin ollen 27 prosenttia, muiden televisiotoimijoiden 52 prosenttia ja radiotoimijoiden 21 prosenttia. Toimilupia televisiotoiminnan harjoittamiseen on myönnetty kahdeksalle taholle. Myönnettyjen toi-

milupien nojalla lähetetään 19 eri televisio-ohjelmistoa eli kanavaa. Toimilupia radiotoiminnan harjoittamiseen on myönnetty 34 taholle. Myönnettyjen toimilupien nojalla välitetään 57 eri radio-ohjelmistoa eli radiokanavaa.

Valtion televisio- ja radorahaston varoista voidaan osoittaa aiemmin Viestintävirastolle televisio- ja radiotoiminnan valvontaan osoitettua määrärahaa vastaava summa Yleisradio Oy:n rahoitukseen.

Analogisten televisiolähetysten loppuessa myös valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain 23 §:n mukaisten toimilupamaksujen perintä loppuu. Toimilupamaksua ovat maksaneet analogisen televisiotoiminnan harjoittajat MTV Oy ja SW Television Oy. Yritysten maksamien toimilupamaksujen yhteismäärä vuonna 2006 oli 14,8 miljoonaa euroa ja vuonna 2005 yhteensä 18,4 miljoonaa euroa. Vuonna 2007 maksuja arvioidaan kertyvän 6,5 miljoonaa euroa. Digitaalisesta televisiotoiminnan ja radiotoiminnan harjoittamisesta toimilupamaksua ei ole peritty.

Yritysten tasapuolinen kohtelu puoltaa sitä, että valvontamaksuvelvollisuus ulotettaisiin kaikkiin televisio- ja radiotoiminnan harjoittajiin. Esityksen mukaan maksajien piiri olisi siten laajempi kuin nykyisen toimilupamaksuvelvollisuuden piirissä olevien yritysten.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Asiaa on käsitelty liikenne- ja viestintäministeriön työryhmässä, jonka tehtävänä oli laatia selvitys Viestintäviraston maksullisen toiminnan rahoituksesta ja Viestintäviraston maksujen uudistamistarpeista. Työryhmässä oli jäsenenä edustajat liikenne- ja viestintäministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, Viestintävirastosta, Digita Oy:stä, FiCom ry:stä, Suomen Posti Oyj:stä, Yleisradio Oy:stä ja Suomen Televisioiden Liitosta. Työryhmä ehdotti, että televisio- ja radiotoiminnasta annettujen säännösten valvonnasta aiheutuviin kustannusten kattaminen arvioitaisiin uudelleen sen esittämien periaatteiden mukaisesti. Työryhmä esitti raportissaan, että valvontakulut tulisi rahoittaa toimialakohtaisesti,

maksuvelvollisuus tulisi ulottaa koko toimialalle siten, että maksu kohdistuu oikeudenmukaisessa suhteessa eri toimijoihin, valvontamaksu tulisi järjestää veromallin mukaisesti. Lisäksi työryhmä totesi, että Viestintäviraston valvontakulujen ei oleteta lähitulevaisuudessa nousevan kustannuskehitystä nopeammin vuoden 2005 tasosta. Jotta perintäkulut eivät nousisi kohtuuttoman suuriksi, uuden valvontamaksumallin tulisi olla yksinkertainen ja selkeä.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä pyydettiin lausunnot 72 viranomaiselta, järjestöltä, televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalta ja asiantuntijalta. Lausunnon toimittivat C More Entertainment Oy, FiCom ry, kauppa- ja teollisuusministeriö, Keskuskauppakamari, Kilpailuvirasto, Kuluttajavirasto, NRJ Oy, Opetusministeriö, Radio Janne Oy, SBS Finland Oy, Suomen Radioiden Liitto SRL ry, Suomen Televisioiden Liitto ry, Suomen Uutisradio Oy Ab, Swelcom Oy, Tampereen yliopisto, Turun Paikallisradio Oy, valtiovarainministeriö, Viestintäviraston Keskusliitto ry, Viestintävirasto, The Walt Disney Company Limited ja Yleisradio Oy. Lausunnonantajien näkemykset jakaantuivat aikalailla tasaisesti sitä vastustaviin ja toisaalta sitä kannattaviin tahoihin. Radiotoiminnan harjoittajat vastustivat uutta alan toimijoihin kohdistuvaa maksuvelvoitetta. Lisäksi useat heistä pitivät liikevaihtoon sidottua mallia parempana. Esitystä kannattavat tahot pitivät uudistusta lähtökohdiltaan hyvänä ja katsoivat ehdotetun mallin olevan selkeä ja yksinkertaisesti hallinnoitavissa. Lausunnoissa kiinnitettiin erityistä huomiota Viestintäviraston valvontakustannusten viime aikoina tapahtuneeseen nousuun sekä esitettiin, että valvontakustannusten nousua ja seuranta tulisi selvittää esityksessä tarkemmin. Osassa lausuntoja valvontamaksun määräytymisen perusteita ei pidetty riittävän läpinäkyvinä.

Esityksen perusteluita on täydennetty lausunnoissa esitetyllä tavalla. Koska kerättävän maksun määrä on suhteellisen pieni, liikevaihtoon sidottu malli vaatisi suhteessa kerät-

tävään määrään huomattavasti enemmän resursseja kuin nyt ehdotettu vaihtoehto. Muun muassa tästä syystä asian jatkovalmistelussa on pitäydytty kiinteämääräisessä vuosittaisessa maksussa.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy vuoden 2008 talousarvioesitykseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki televisio- ja radiotoiminnasta

3 §. Soveltamisala. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti. Valtioneuvosto voi myöntää toimilupia myös muille kuin Suomeen sijoittautuneille yhteisöille. Esimerkiksi 12 päivänä joulukuuta 2006 toimilupa digitaalisen maanpäällisen televisiotoiminnan harjoittamiseksi myönnettiin useammalle Suomen ulkopuolelle sijoittautuneelle yritykselle. Uuden 2 momentin lisäyksellä selkeytetään sääntelyn sisältöä siten, että siinä todettaisiin vallitseva käytäntö, jonka mukaan lain sääntelyä sovelletaan tietyin osin myös muualle kuin Suomeen sijoittuneiden toimijoiden valtioneuvoston lain 7 §:n 1 momentin mukaisesti myöntämän toimiluvan nojalla harjoittamaan toimintaan.

35 a §. Valvontamaksu. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 35 a §, jossa säädettäisiin televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksusta. Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaisten yksittäisten suoritteiden tuottamisesta aiheutuu kustannuksia, jotka on katettava. Pykälän mukaan näiden suoritteiden kustannukset ehdotetaan perittäväksi televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksulla. Maksun avulla katettaisiin Viestintävirastolle tiettyjen laissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kokonaiskustannukset.

35 b §. Maksuvelvollisuus. Pykälän 1 momentin mukaan televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun suorittamisvelvollisuus syntyy suoraan lain nojalla siitä, että harjoittaa lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimiluvanvaraista televisio- tai radiotoimintaa. Lain 7 §:n 1 momentin mukaan televisio- tai radiotoiminnan harjoittamiseen viestintämarkkinalain 2 §:ssä tarkoitettussa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa on haettava valtioneuvostolta toimilupa (ohjelmistolupa), jollei kyse ole 7 §:n 2 momentissa tarkoitettusta

niin sanotusta lyhytaikaisesta toiminnasta, johon Viestintävirasto myöntää toimiluvan. Lain 7 §:n 3 momentissa säädetään lisäksi Viestintäviraston oikeudesta myöntää toimilupa pienimuotoiseen toimintaan, jota harjoitetaan digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa.

Lain 7 a §:n mukaan Yleisradio Oy saa harjoittaa digitaalista julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa ilman toimilupaa.

Velvollisuus televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun maksamiseen rajattaisiin valtioneuvoston myöntämän toimiluvan nojalla televisio- tai radiotoimintaa harjoittaviin tahoihin sekä Yleisradio Oy:öön. Tällöin kaikkein pienimuotoisin ja merkitykseltään vähäisin televisio- tai radiotoiminta, jonka valvontaa Viestintävirasto ei kohdistaa merkittäviä voimavaroja, jäisi maksuvelvollisuuden ulkopuolelle. Televisio- ja radiotoiminnan harjoittajat eivät siten olisi maksuvelvollisia niiden niin sanotun lyhytaikaisten tai pienimuotoisen ohjelmatoiminnan osalta.

Tammikuussa 2007 voimaan tulleen televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muutoksen myötä Viestintävirasto myöntää toimiluvan lisäksi silloin, kun toimintaa harjoitetaan digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa, joka on radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain (1015/2001) 6 §:ssä tarkoitettussa taajuusalueiden käyttösuunnitelmassa varattu televisio- tai radiotoimintaan tai muiden palveluiden tarjoamiseen DVB-H- tai vastaavalla standardilla.

Televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja, jolla on valtioneuvoston myöntämä toimilupa digitaaliseen lähetystoimintaan, saa lähettää toimiluvan nojalla tarjoamansa ohjelmiston ilman erillistä toimilupaa myös televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa verkossa. Ohjelmisto on lähetettävä samanaikaisesti ja sisällöltään muuttamattomana toimiluvan mukaisella tai muulla alkuperäisellä lähetysalueella. Yleis-

radio Oy saa vastaavasti lähettää lain nojalla tarjoamansa televisio- ja radio-ohjelmistot samalla tavalla. Koska DVB-H-standardille varatussa verkossa voidaan ilman erillistä toimilupaa lähettää kaikki ne ohjelmistot, joiden tarjoamiseen valtioneuvosto on myöntänyt digitaalisen toiminnan toimiluvan, ei ole tarkoituksenmukaista asettaa maksuvelvollisuutta DVB-H-standardille varatussa verkossa ohjelmistoja tarjoavalle televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalle. Koska valvontamaksu kohdistuisi toimijoihin, joille valtioneuvosto on myöntänyt ohjelmistoluvan, maksun piiriin eivät tulisi sellaiset DVH-H-standardilla tarjottavat ohjelmistot, joihin Viestintävirasto myöntää toimiluvan. Samoin maksuvelvollisuuden ulkopuolelle jäisivät muut mahdollisesti tarjottavat palvelut, joita ei tarjota toimiluvan nojalla. Koska toiminnan arvioidaan jäävän käytännössä merkitykseltään vähäiseksi, toiminnan rajaamista maksuvelvollisuuden ulkopuolelle voidaan pitää perusteltuna.

Maksuvelvollisia olisivat siten sekä televisio- että radiotoiminnan harjoittajat. Näin taataan kaikkien valtioneuvoston myöntämän toimiluvan nojalla toimivien televisio- tai radiotoiminnan harjoittajien tasapuolinen kohtelu ja se, että valvontamaksuvelvollisuus kohdistuu kaikkiin niihin toimijoihin, joita Viestintävirasto valvoo. Radiotoiminnan harjoittajien osalta on otettava huomioon lisäksi eduskunnan hallituksen esitykseen laiksi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta (HE 82/2005 vp) antamassaan lausumassa todettu edellytys radiotoiminnan toimilupaehtojes valvonnan tehostamisesta. Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut Viestintävirastolle tätä koskevan tulostavoitteen.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalla on velvollisuus maksaa vuosittainen maksu maksukaudelta, joka on kalenterivuosi. Velvollisuus maksun maksamiseen alkaa sen kalenterivuoden aikana, jolloin televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalle myönnetty toimilupa tulee voimaan. Tällöin maksuvelvollisuuden alkamiselle olisi olemassa selkeästi ilmoitettu päivämäärä. Liikenne- ja viestintäministeriö lähettää valtioneuvoston toimilupapäätökset aina tiedoksi Viestintävirastol-

le. Lain 14 §:n mukaan Viestintäviraston tehtävänä on vahvistaa pykälässä säädetty toimiluvan raukeaminen. Näin virastolla on aina ajantasainen tieto voimassa olevista toimiluvista.

Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua ei palautettaisi, vaikka televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja lopettaisi toimintansa kesken kalenterivuotta. Ehdotettu sääntely vastaa Viestintäviraston muiden vastaavien maksuja, kuten viestintämarkkinamaksua, tietoturvamaksua ja postitoiminnan valvontamaksua koskevaa sääntelyä.

35 c §. Maksun suuruus. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 35 c §, jossa säädetäisiin valvontamaksun suuruudesta. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu vaihtelisi eri maksuluokissa. Velvollisuus maksun suorittamiseen on sidottu kuhunkin toiminnan harjoittajan toimiluvan mukaiseen televisio- tai radio-ohjelmistoon, joka on valvonnan kohteena. Samassa maksuluokassa oleville televisio- tai radiotoiminnan harjoittajille maksu olisi samansuuruinen. Yritykset jaettaisiin maksuluokkiin niiden kustannusten huomioon ottamiseksi, jotka Viestintävirastolle keskimäärin aiheutuvat kuhunkin maksuluokkaan kuuluvia yrityksiä koskevien tehtävien hoitamisesta. Yleisradio Oy:n osuus valvontamaksun kokonaiskertymästä olisi 27 prosenttia, muiden televisiotoimijoiden osuus olisi 52 prosenttia ja radiotoimijoiden osuus olisi 21 prosenttia. Maksun suuruutta kussakin maksuluokassa määrättäessä on otettu huomioon yritysten liikevaihdon osuus koko alan liikevaihdosta sekä välittävien ohjelmistojen suhde toimijoiden määrään nähden.

Ehdotetun pykälän 1 kohdassa säädetään Yleisradio Oy:n velvollisuudesta maksaa kiinteämääräinen 165 000 euron valvontamaksu. Koska Yleisradio Oy toimii suoraan Yleisradio Oy:stä annetun lain nojalla eikä yhtiön toiminta ole sidottu valtioneuvoston myöntämään toimilupaan, maksu määräytyisi Yleisradio Oy:n välittämien ohjelmistojen perusteella. Yleisradio Oy:llä on 1 päivästä syyskuuta 2007 lukien viisi digitaalista televisiokanavaa. Lisäksi yhtiöllä on toimilupa SVT Europan -ohjelmiston välittämiseen. Yhtiö välittää seitsemän valtakunnallista tai niihin rinnastettavaa radio-ohjelmistoa sekä kahta alueellista tai paikallista ohjelmistoa.

Yhtiön maksuvelvollisuuden perusteena käytetään näitä ohjelmistoja. Yhtä ohjelmistoa koskevan maksun suuruus vastaa valtioneuvoston toimiluvan nojalla televisio- ja radio-toiminnan harjoittajille säädetyn maksun suuruutta. Koska Yleisradio Oy:lle ehdotetaan säädettäväksi kiinteä vuosittainen maksu, muutokset yhtiön välittämässä ohjelmistoissa eivät välttämättä edellyttäisi muutoksia lainsäädäntöön. Sen sijaan huomattavien muutosten myötä tulisi harkita myös muutoksia yhtiölle säädettyyn maksuvelvollisuuteen. Yhtiöllä on Yleisradio Oy:stä annetun lain 12 a §:n mukaan velvollisuus antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus Viestintävirastolle edellisen kalenterivuoden aikana tarjotusta julkisesta palvelusta. Viestintäviraston on puolestaan annettava kertomuksesta vuosittain valtioneuvostolle lausunto. Näiden kertomusten myötä valtioneuvosto voi seurata yhtiön toiminnan laajuutta. Kuten edellä esityksen kohdassa 2 on todettu, valvontamaksun määrässä on kussakin maksuluokassa huomioitu osuudet toimialan liikevaihdosta. Yleisradio Oy:lle säädettävän maksun suuruuteen vaikuttaa siten lisäksi yhtiön osuus koko toimialan liikevaihdosta.

Lain 2 §:n 5 kohdan määritelmän mukaan ohjelmistolla tarkoitetaan televisio- tai radio-ohjelmien muodostamaa ennalta valikoitua kokonaisuutta. Tällaista kokonaisuutta tarjotaan yleisölle tietyllä ohjelmakanavalla. Valtioneuvoston myöntämien toimilupien toimilupamääräyksissä toimiluvanhaltijalle annetaan oikeus ohjelmiston lähettämiseen. Esimerkiksi eräissä nyt voimassa olevissa digitaalisissa toimiluvissa (ohjelmistoluvat) toimiluvan haltijalle on myönnetty oikeus lähettää yhtä ohjelmistoa ja sitä täydentävää toista ohjelmistoa. Tällaisen toimiluvanhaltijan tulisi siten maksaa televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu kahdesta eri ohjelmistosta.

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin myös muiden televisio- tai radiotoiminnan harjoittajien kuin Yleisradio Oy:n vuosittaisen maksun suuruudesta. Digitaalista televisio-toimintaa valtioneuvoston myöntämän toimiluvan nojalla harjoitetaan eri väestöpeiton omaavissa kanavanipuissa televisio- ja radiotoimintaan sekä toimiluvanvaraiseen teletointaan määrättyjen taajuusalueiden käyttösuunnitelmasta annetussa valtioneuvoston

asetuksessa (1159/2002) säädetyn mukaisesti. Lisäksi toimintaa harjoitetaan paikallisesti. Pykälän 2 kohdan mukaan muun kuin alueellisen televisiotoiminnan harjoittajan maksu on 16 000 euroa kutakin toimiluvan mukaista televisio-ohjelmistoa kohden. Kymmenellä toimijalla on tällä hetkellä voimassa oleva toimilupa 19 eri ohjelmiston tarjoamiseen. Pykälän 3 kohdan mukaan alueellisen televisiotoiminnan harjoittajan maksu on 800 euroa kutakin toimiluvan mukaista televisio-ohjelmistoa kohden. Neljällä paikallisella televisiotoiminnan harjoittajalla on tällä hetkellä voimassa oleva toimilupa kymmenen eri ohjelmiston tarjoamiseen.

Pykälän 4 kohdan mukaan radiotoiminnan harjoittajan, joka harjoittaa radiotoimintaa valtakunnallisen tai siihen rinnastetun toimiluvanvaraisen käytön taajuuksilla, maksu on 8 000 euroa kutakin toimiluvan mukaista radio-ohjelmistoa kohden. Kymmenen valtakunnallista tai siihen rinnastettavaa radiotoiminnan harjoittajaa tarjoaa tällä hetkellä kymmentä eri ohjelmistoa. Pykälän 5 kohdan mukaan radiotoiminnan harjoittajan, joka harjoittaa radiotoimintaa alueellisen ja paikallisen toimiluvanvaraisen käytön taajuuksilla, maksu on 800 euroa kutakin toimiluvan mukaista radio-ohjelmistoa kohden. Tällä hetkellä 33 alueellista tai paikallista radiotoiminnan harjoittajaa tarjoaa 47:ää eri ohjelmistoa. Lisäksi 6 kohdassa ehdotetaan, että radiotoiminnan harjoittajan, joka toimii vain televisioverkossa, maksu on 8 000 euroa kutakin toimiluvan mukaista radio-ohjelmistoa kohden. Yksi toimija tarjoaa tällaista ohjelmistoa.

Viestintäviraston televisio- ja radiotoiminnan valvonnan kulujen kehitys on ollut vakaata eikä kulujen merkittävään muutokseen ole tiedossa perusteita. Siten kiinteämääräisestä maksusta voidaan säätää laintasolla ilman, että näköpiirissä olisi välttämättömiä muutostarpeita.

Viestintäviraston televisio- ja radiotoiminnan valvonnan kustannusten kehitystä arvioidaan vuosittain valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä. Lisäksi kulujen kehityksen seurannan osalta on huomioitava, että liikenne- ja viestintäministeriö tulostavoitteita Viestintävirastoa. Ministeriö vahvistaa Viestintäviraston tulostavoitteet vuosittain.

Nyt voimassa olevien radiotoiminnan toimilupien toimilupakausi päättyy vuonna 2011, kanavanipuissa B ja C televisiotoimintaa harjoittavien toimijoiden toimilupakausi päättyy vuoden 2010 elokuussa ja kanavanipussa E toimiluvan nojalla toimintaa harjoittavien toimijoiden toimilupakausi päättyy vuonna 2016. Päätöksiä uusista kanavanipuista ei ole toistaiseksi tehty. Päätökset ovat riippuvaisia laajemmin niistä kokonaisratkaisuksista, joita tehdään radiotaajuuksien käyttöä uudistettaessa.

35 d §. Maksun määrääminen ja periminen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 35 d §, jossa on säännökset televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun määräämisestä ja perimisestä. Ehdotettu 1 momentti sisältää säännöksen siitä, että maksu peritään vuosittain kahdessa erässä. Tämä on kohtuullista maksuvelvollisten kannalta. Maksun määräämismaksuttavaksi Viestintävirasto. Ehdotettuun 1 momenttiin lisätään säännös muutoksenhakuoikeudesta Viestintäviraston maksun määräämistä koskevaan päätökseen lain 40 §:n mukaisesti.

Ehdotettu 2 momentti sisältää viittauksen verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettuun lakiin (367/1961). Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua peritään Viestintäviraston palveluista, jotka ovat julkisoikeudellisia suoritteita. Siksi maksu voidaan myös perä kiyksen lain mukaisessa järjestyksessä ilman tuomiota tai päätöstä. Myös valtion maksuperustelain (150/1992) 11 § sisältää vastaavan viittauksen, joka koskee laissa tarkoitettuja julkisoikeudellisia suoritteita. Momentissa ehdotetaan säädettäväksi myös viivästyskorosta ja viivästysmaksusta. Sääntely on valtion maksuperusteasetuksen (211/1992) 3 §:n mukainen.

Valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 6 luvussa on säännökset toimilupamaksuun liittyvistä pakkokeinoista ja seuraamuksista. Vastaava televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 6 luvun sääntely tulee sovellettavaksi nyt ehdotettuun televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksuun.

40 §. Muutoksenhaku. Pykälään tehtäisiin lakitekninen muutos. Telehallintokeskuksen nimi on muutettu 1 päivästä syyskuuta 2001 alkaen viestintähallinnosta annetulla lailla (625/2001) Viestintävirastoksi. Tämän vuok-

si viraston nimi muutetaan pykälän 1 momentissa.

1.2 Laki valtion televisio- ja radiorahastosta

3 §. Valtion televisio- ja radiorahasto ja siihen kerättävät maksut. Pykälän 1 momentissa säädetään valtion talousarvion ulkopuolisesta valtion televisio- ja radiorahastosta, jota hoitaa Viestintävirasto. Pykälän 2 momentissa luetellaan valtion televisio- ja radiorahastoon kerättävät maksut. Koska televisio- toiminnan harjoittajien velvollisuus maksaa toimilupamaksua päättyy siirryttäessä kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan, pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos poistamalla kerättävien varojen luettelosta televisiotoiminnan harjoittajilta perittävä toimilupamaksu.

5 §. Valtion televisio- ja radiorahaston varojen käyttö. Pykälässä säädetään valtion televisio- ja radiorahaston varojen käytöstä. Voimassa olevan säännöksen mukaan varoja käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoittamisen lisäksi muun muassa televisio- ja radiotoiminnasta annettujen säännösten valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Koska televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua ei kerättäisi enää valtion televisio- ja radiorahastoon pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että varoja ei enää käytetä televisio- ja radiotoiminnasta annettujen säännösten valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

3.1 Suhde perustuslakiin

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi televisio- ja radiotoiminnasta annettua lakia. Ehdotusta on tarkasteltava perustuslain 81 §:n valtion veroja ja maksuja koskevan sääntelyn kannalta.

Valtion verosta säädetään perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Verolaista tulee yksiselitteisesti ilmetä verovelvollisuuden piiri. Lain säännösten tulee olla myös sillä tavoin tarkkoja, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrättäessä on sidottua. Valtion viranomaisten virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden sekä maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään perustuslain 81 §:n 2 momentin perusteella lailla.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt verojen ja maksujen välistä rajanvetoa ainakin rautatielakia koskevassa lausunnossaan PeVL 66/2002 vp, rahoitustarkastusta koskevassa lausunnossaan PeVL 67/2002 vp sekä lausunnoissa PeVL 61/2002 vp ja PeVL 3/2003 vp, jotka molemmat koskivat viestintämarkkinalakia. Myös sähköisen viestinnän tietosuojalakia koskevassa perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 9/2004 vp on käsitelty asiaa.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan maksuille on ominaista, että ne ovat korvauksia tai vastikkeita julkisen vallan palveluista. Muut rahasuoritukset valtiolle ovat sen sijaan valtiosääntöoikeudellisesti arvioiden yleensä veroja.

Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan hahmotellut eräitä seikkoja, jotka maksun tulisi täyttää, jotta se olisi valtiosääntöoikeudellisesti arvioiden maksu eikä vero. Suoritteiden, joista maksu peritään, tulee olla jollakin tavalla yksilöitävissä. Jos rahasuoritus peritään yleisesti jonkin toiminnan rahoittamiseen, kyseessä on valtiosääntöoikeudellisesti pikemminkin vero kuin maksu. Vaikka maksuluonteen edellytyksenä ei olekaan täysi kustannusvastaavuus, maksun suuruuden ja määräytymisperusteiden tulee kuitenkin säilyttää jokin yhteys suoritteen tuottamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Mitä suuremmaksi ero maksun ja etenkin julkisoikeudelliseen tehtävään liittyvän suoritteen tuottamisesta aiheutuvien kustannusten välillä kasvaa, sitä lähempänä on pitää suoritusta verona.

Merkitystä voi olla myös sillä, onko asianomaisen suoritteen vastaanottaminen vapaaehtoista vai pakollista. Veron suuntaan viit-

taa, jos suoritusvelvollisuuden aiheuttamista suoritteista ei voi kieltäytyä ja velvollisuus koskee suoraan lain nojalla tietyt tunnusmerkit täyttäviä oikeussubjekteja.

Rahasuorituksen mahdollisella rajoitetulla käyttötarkoituksella ei perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan ole merkitystä suorituksen valtiosääntöoikeudellista luonnetta arvioitaessa.

Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu

Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua tulee arvioida perustuslakivaliokunnan asettamien edellä mainittujen kolmen kriteerin mukaisesti.

Maksua vastaavien suoritteiden yksilöitävyyden kannalta asiaa voidaan arvioida seuraavasti. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun avulla katetaan Viestintävirastolle tiettyjen laissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kustannukset, mikä viittaa valvontamaksun veronluonteisuuteen.

Maksun määräytymisperusteiden yhteyttä suoritteen tuottamisesta aiheutuviin kustannuksiin voidaan arvioida seuraavasti. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksussa on neljä maksuluokkaa. Maksuvelvollisuus määrätään siis yleisin kriteerein kiinnittämättä maksun suuruutta yksilöllisesti mihinkään televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan vastaanottamiin suoritteisiin. Maksuvelvollisuus kytkeytyy yleisesti Viestintäviraston tietynlaisen toiminnan rahoittamiseen, eikä kysymys näin ollen ole Viestintäviraston erikseen yksilöitävissä oleviin suoritteisiin liittyvästä vastikkeesta. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua on tällä kriteerillä arvioituna pidettävä ennemminkin verona kuin maksuna.

Suoritteen vastaanottamisen pakollisuutta voidaan arvioida seuraavasti. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu tulee maksettavaksi, jos toimiluvan haltija harjoittaa tietynlaista toimintaa. Televisio- ja radiotoiminnan harjoittaminen maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa edellyttää valtioneuvoston myöntämää toimilupaa. Valvontamaksua on tälläkin kriteerillä arvioituna pidettävä ennemmin verona kuin maksuna.

Koska televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu on valtiosääntöoikeudellisessa

mielessä arvioituna vero, ehdotettu säännös on pyritty laatimaan siten, että siitä ilmenee vähintään verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteet, verovelvollisten oikeusturva ja verovelvollisten piiri perustuslain 81 §:ssä edellytetyllä tavalla.

3.2 Säättämisjärjestyksen arviointi

Edellä kerrotuilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan televisio- ja radiotoiminnasta 9 päivänä lokakuuta 1998 annetun lain (744/1998) 40 §:n 1 momentti sekä
lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 394/2003, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, sekä lakiin uusi 35 a — 35 d § seuraavasti:

3 §

Sovellettamisala

 Lain 1 ja 2 lukua sekä 5 — 7 lukua sovelletaan muun kuin Suomeen sijoittautuneen luonnollisen henkilön, yhteisön tai säätion harjoittamaan televisiotoimintaan, jos toimintaa harjoitetaan 7 §:n 1 momentin nojalla myönnettävän toimiluvan nojalla.

5 luku

Ohjaus ja valvonta

35 a §

Valvontamaksu

Televisio- ja radiotoiminnan valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi peritään Viestintävirastolle televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu.

35 b §

Maksuvelvollisuus

Yleisradio Oy sekä televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja, jolla on 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimilupa, ovat velvollisia suorittamaan valvontamaksun.

Maksuvelvollisuus alkaa kalenterivuonna, jonka aikana televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalle myönnetty toimilupa tulee voimaan. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua ei palauteta, vaikka televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja lopettaa toimintansa kesken kalenterivuotta.

35 c §

Maksun suuruus

Televisio- ja radiotoiminnan vuosittaiset valvontamaksut ovat seuraavat:

- 1) Yleisradio Oy:n maksu on 165 000 euroa;
- 2) muun kuin alueellista televisiotoimintaa harjoittavan toimiluvan haltijan maksu on 16 000 euroa kutakin toimiluvan mukaista televisio-ohjelmistoa kohden;
- 3) alueellista televisiotoimintaa harjoittavan toimiluvan haltijan maksu on 800 euroa kutakin toimiluvan mukaista televisio-ohjelmistoa kohden;
- 4) radiotoimintaa valtakunnallisen tai siihen rinnastetun toimiluvanvaraisen käytön taajuuksilla harjoittavan toimiluvan haltijan maksu on 8 000 euroa kutakin toimiluvan mukaista radio-ohjelmistoa kohden;
- 5) radiotoimintaa alueellisen tai paikallisen toimiluvanvaraisen käytön taajuuksilla harjoittavan toimiluvan haltijan maksu on 800 euroa kutakin toimiluvan mukaista radio-ohjelmistoa kohden;

6) vain televisioverkossa radiotoimintaa harjoittavan toimiluvan haltijan maksu on 8 000 euroa kutakin toimiluvan mukaista radio-ohjelmistoa kohden.

35 d §

Maksun määrääminen ja periminen

Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu peritään vuosittain kahdessa erässä. Maksun määrää maksettavaksi Viestintävirasto. Muutoksenhausta maksun määräämistä koskevaan Viestintäviraston päätökseen säädetään 40 §:ssä.

Maksu saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annettussa laissa (367/1961) säädetään. Jollei maksua suoriteta viimeistään eräpäivänä, maksamattomalle määrälle peritään vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:ssä tarkoitetun korkokannan mukaan. Viivästys-

koron sijasta viranomaisen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jäisi tätä pienemmäksi.

40 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön sekä Viestintäviraston päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtioneuvosto, liikenne- ja viestintäministeriö, Viestintävirasto ja kuluttaja-asiamies voivat päätöksessään määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

2.

Laki

valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion televisio- ja radiorahastosta 9 päivänä lokakuuta 1998 annetun lain (745/1998) 3 §:n 2 momentti ja 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 § laissa 395/2003, seuraavasti:

3 §

Valtion televisio- ja radiorahasto ja siihen kerättävät maksut

Valtion televisio- ja radiorahastoon kerätään television käyttämisestä perittävät televi-
 siomaksut, takautuvat televi-
 siomaksut, vii-
 västysmaksut, tarkastusmaksut ja korvaukset
 maksujen perinnästä aiheutuneista kuluista.

5 §

Valtion televisio- ja radiorahaston varojen käyttö

Valtion televisio- ja radiorahaston varoja käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoit-
 tamiseen sekä rahastoon kerättävien maksu-
 jen perimisestä aiheutuvien kustannusten kat-
 tamiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää
 muutoinkin televisio- ja radiotoiminnan edis-
 tämiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

Naantalissa 17 päivänä elokuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Liikenneministeri *Anu Vehviläinen*

1.

Laki**televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan televisio- ja radiotoiminnasta 9 päivänä lokakuuta 1998 annetun lain (744/1998) 40 §:n 1 momentti sekä
lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 394/2003, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, sekä lakiin uusi 35 a — 35 d § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

(uusi)

3 §

Soveltamisala

Lain 1 ja 2 lukua sekä 5 — 7 lukua sovelletaan muun kuin Suomeen sijoittautuneen luonnollisen henkilön, yhteisön tai säätien harjoittamaan televisiotoimintaan, jos toimintaa harjoitetaan 7 §:n 1 momentin nojalla myönnettävän toimiluvan nojalla.

(uusi)

5 luku

Ohjaus ja valvonta

35 a §

Valvontamaksu

Televisio- ja radiotoiminnan valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi peritään Viestintävirastolle televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu.

(uusi)

35 b §

Maksuvelvollisuus

Yleisradio Oy sekä televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja, jolla on 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimilupa, ovat velvollisia suorittamaan valvontamaksun.

Maksuvelvollisuus alkaa kalenterivuonna, jonka aikana televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalle myönnetty toimilupa tulee voimaan. Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua ei palauteta, vaikka televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja lopettaa toimintansa kesken kalenterivuotta.

(uusi)

35 c §

Maksun suuruus

Televisio- ja radiotoiminnan vuosittaiset valvontamaksut ovat seuraavat:

1) Yleisradio Oy:n maksu on 165 000 euroa;

2) muun kuin alueellista televisiotoimintaa harjoittavan toimiluvanhaltijan maksu on 16 000 euroa kutakin toimiluvan mukaista televisio-ohjelmistoa kohden;

3) alueellista televisiotoimintaa harjoittavan toimiluvanhaltijan maksu on 800 euroa kutakin toimiluvan mukaista televisio-ohjelmistoa kohden;

4) radiotoimintaa valtakunnallisen tai siihen rinnastetun toimiluvanvaraisen käytön taajuuksilla harjoittavan toimiluvanhaltijan maksu on 8 000 euroa kutakin toimiluvan mukaista radio-ohjelmistoa kohden;

5) radiotoimintaa alueellisen tai paikallisen toimiluvanvaraisen käytön taajuuksilla harjoittavan toimiluvanhaltijan maksu on 800 euroa kutakin toimiluvan mukaista radio-ohjelmistoa kohden;

6) vain televisioverkossa radiotoimintaa harjoittavan toimiluvanhaltijan maksu on 8 000 euroa kutakin toimiluvan mukaista radio-ohjelmistoa kohden.

(uusi)

35 d §

Maksun määrääminen ja periminen

Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu peritään vuosittain kahdessa erässä. Maksun määrää maksettavaksi Viestintävirasto. Muutoksenhausta maksun määräämistä koskevaan Viestintäviraston päätökseen säädetään 40 §:ssä.

Maksu saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin anne-

tussa laissa (367/1961) säädetään. Jollei maksua suoriteta viimeistään eräpäivänä, maksamattomalle määrälle peritään vuotuis-
ta viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:ssä tarkoitetun korkokannan mukaan. Viivästyskoron sijasta viranomainen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jäisi tätä pienemmäksi.

40 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston, asianomaisen ministeriön tai Telehallintokeskuksen päätökseen saadaan hakea muutosta noudattaen, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtioneuvosto, ministeriö, Telehallintokeskus ja kuluttaja-asiamies voivat päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Valitusviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen toimeenpanon, kunnes valitus on ratkaistu.

40 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön sekä Viestintäviraston päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtioneuvosto, liikenne- ja viestintäministeriö, Viestintävirasto ja kuluttaja-asiamies voivat päätöksessään määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

2.

Laki**valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion televisio- ja radiorahastosta 9 päivänä lokakuuta 1998 annetun lain (745/1998) 3 §:n 2 momentti ja 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 § laissa 395/2003, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 §

3 §

*Valtion televisio- ja radiorahasto ja siihen kerättävät maksut**Valtion televisio- ja radiorahasto ja siihen kerättävät maksut*

Valtion televisio- ja radiorahastoon kerätään television käyttämisestä perittävät televi-
 siomaksut, takautuvat televi-
 siomaksut, viiväs-
 tismaksut, tarkastusmaksut, maksujen perin-
 täkulut *sekä televisiotoiminnan harjoittajilta perittävät toimilupamaksut viivästyskorkoi-
 neen.*

Valtion televisio- ja radiorahastoon kerä-
 tään television käyttämisestä perittävät tele-
 visiomaksut, takautuvat televi-
 siomaksut, vii-
 västysmaksut, tarkastusmaksut *ja korvaukset
 maksujen perinnästä aiheutuneista kuluista.*

5 §

5 §

*Valtion televisio- ja radiorahaston varojen käyttö**Valtion televisio- ja radiorahaston varojen käyttö*

Valtion televisio- ja radiorahaston varoja käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoit-
 tamiseen sekä rahastoon kerättävien maksu-
 jen perimisestä *ja televisio- ja radiotoimin-
 nasta annettujen säännösten noudattamisen
 valvonnasta* aiheutuvien kustannusten katta-
 miseen. Rahaston varoja voidaan käyttää
 muutoinkin televisio- ja radiotoiminnan edis-
 tämiseen.

Valtion televisio- ja radiorahaston varoja käytetään Yleisradio Oy:n toiminnan rahoit-
 tamiseen sekä rahastoon kerättävien maksu-
 jen perimisestä aiheutuvien kustannusten kat-
 tamiseen. Rahaston varoja voidaan käyttää
 muutoinkin televisio- ja radiotoiminnan edis-
 tämiseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 . _____